

Nr 145.

Kungl. Maj:ts nådiga proposition till riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse av 16 och 41 §§ i lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd; given Stockholms slott den 8 mars 1918.

Under åberopande av bilagda i statsrådet och lagrådet hållna protokoll vill Kungl. Maj:t härmed, jämlikt § 87 regeringsformen, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till lag om ändrad lydelse av 16 och 41 §§ i lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd.

De till ärendet hörande handlingar skola tillhandahållas riksdagens vederbörande utskott; och Kungl. Maj:t förbliver riksdagen med all kungl. nåd och ynnest städse välbevågen.

GUSTAF.

Axel Schotte.

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 16 och 41 §§ i lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd.

Härigenom förordnas, att 16 och 41 §§ i lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd skola erhålla följande ändrade lydelse:

16 §.

Beträffande sådant arbete, som i 15 § angives och som av tekniska skäl måste oavbrutet fortgå såväl natt som dag eller tidvis måste forceras, må Konungen, i den mån så finnes av behovet påkallat, för minderårig av mankön, vilken fyllt sexton år, meddela eftergift från det i 13 § d) givna förbud utöver vad där medgives.

I fråga om arbete med vändning och stackning av torv eller annat därmed jämförligt lätt arbete, som bedrivs i fria luften och icke regleras av samband med mekaniskt driven arbetsprocess, må yrkesinspektionens chefsmyndighet, om skäl därtill prövas föreligga, meddela eftergift såväl från de i 9 § andra stycket givna förbud som från stadgandena i 15 §.

41 §.

Vid meddelande av sådan eftergift, som avses i 16 § andra stycket, må yrkesinspektionens chefsmyndighet tillika, där så prövas skäligt, medgiva befrielse från iakttagande av föreskrifterna i 33 och 35 §§.

Konungen må i sådant fall, som avses i 17 §, föreskriva, att vad i 33—36 §§ stadgas i större eller mindre utsträckning skall äga tillämpning jämväl beträffande minderårig, som användes i annat arbete, än 15 § angiver.

Likaledes må Konungen föreskriva, att de i 30 och 37 §§ meddelade bestämmelser skola utsträckas till att gälla jämväl andra arbetsställen, än nämnda §§ avse.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 februari
1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Chefen för civildepartementet, statsrådet Schotte anförde:

I departementalkommitterades den 31 december 1912 avgivna utlåtande samt i det betänkande angående statsdepartementens verksamhetsområden och arbetsformer, vilket av mig enligt uppdrag den 28 maj 1915 avgivits, har till behandling upptagits frågan om lättande av den statsrådets ledamöter åliggande arbetsbörda. Under hänvisning i övrigt till nämnda utlåtande och betänkande må här allenast erinras, hurusom i desamma framställts förslag bland annat därom att för åstadkommande av lättnad i angivna hänseende hänvisa behandlingen av vissa mindre viktiga ärenden, som hittills avgjorts av Kungl. Maj:t i statsrådet, till underordnad central myndighet.

Betänkande
användande
statsdeparte-
mentens verk-
samskretsom-
råden och
arbetsformer
m. m.

Bland de ärenden, som syntes böra decentraliseras till underordnad central myndighet, upptog jag i mitt betänkande även ärenden om dispens enligt 16 § i lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd; och anförde jag därom följande:

»Enligt den allmänna regeln i 13 § d) i nämnda lag må minderårig icke användas till nattarbete (mellan kl. 7 e. m. och 6 f. m.), dock att minderårig av mankön, vilken fyllt 16 år, må användas till sådant arbete, där hans arbetstid är begränsad till högst 8 timmar av dygnet och arbetet icke oftare än under var tredje vecka infaller å tid mellan kl. 11 e. m och 5 f. m. Från dessa bestämmelser kan nu Kungl. Maj:t enligt 16 § i arbetarskyddslagen meddela dispens beträffande industriellt arbete, som i 15 § angives (där i regel användas minst 10 arbetare eller drivkraft om minst 5 effektiva hästkrafter eller ock minst 5 arbetare jämte drivkraft om minst 3 effektiva hästkrafter) och som av tekniska skäl måste oavbrutet fortgå såväl natt som dag eller tidvis måste forceras.

Över sådan dispensfråga avger socialstyrelsen, såsom chefsmyndighet för yrkesinspektionen, yttrande, som alltid lärer följts av Kungl. Maj:t.

Då förevarande spörsmål, vilka ofta äro brådskande, måste kunna fullt tillfredsställande bedömas av socialstyrelsen, samt besvär rätt över socialstyrelsens beslut alltid förefinnes — besvären böra uppenbarligen prövas av Kungl. Maj:t i statsrådet — hemställes, att åtgärder måtte vidtagas till sådan ändring av 16 § i lagen om arbetarskydd den 29 juni 1912, att däri omförmälda på Konungen ankommande prövning i stället överlämnas till yrkesinspektionens chefsmyndighet (socialstyrelsen).»

16 och 41 §§ i lagen om arbetarskydd hava enligt lagen den 17 juni 1916 följande lydelse:

16 och 41 §§
i lagen om
arbetarskydd.

16 §.

Beträffande sådant arbete, som i 15 § angives och som av tekniska skäl måste oavbrutet fortgå såväl natt som dag eller tidvis måste forceras, må Konungen, i den mån så finnes av behovet påkallat, för minderårig av mankön, vilken fyllt sexton år, meddela eftergift från det i 13 § d) givna förbud utöver vad där medgives.

I fråga om arbete med vändning och stackning av torv eller annat därmed ämfrörligt lätt arbete, som bedrivs i fria luften och icke regleras av samband med mekaniskt driven arbetsprocess må Konungen meddela eftergift såväl från de i 9 § andra stycket givna förbud som från stadgandena i 15 §.

41 §.

Vid meddelande av sådan eftergift, som avses i 16 § andra stycket, må Konungen tillika medgiva befrielse från iakttagande av föreskrifterna i 33 och 35 §§.

Konungen må i sådant fall, som avses i 17 §. föreskriva, att vad i 33—36 §§ stadgas i större eller mindre utsträckning skall äga tillämpning jämväl beträffande minderårig, som användes i annat arbete, än 15 § angiver.

Likaledes må Konungen föreskriva, att de i 30 och 37 §§ meddelade bestämmelser skola utsträckas till att gälla jämväl andra arbetsställen, än nämnda paragrafer avse.

*Social-
styrelsen.*

I avgivet utlåtande den 29 september 1917 erinrar socialstyrelsen om att genom lagen den 17 juni 1916 om ändrad lydelse av 13, 16 och 41 §§ i lagen om arbetarskydd erhöll 16 § ett tillägg (andra stycket) och 41 § likaledes ett tillägg (första stycket). Vid bedömande av den nu väckta frågan om överflyttande av vissa dispensärenden enligt arbetarskyddslagen från Kungl. Maj:t i statsrådet, torde, yttrar socialstyrelsen, böra skiljas mellan ärenden, som fölle under första stycket av 16 §, och sådana, beträffande vilka andra stycket av samma paragraf och i samband därmed 41 § första stycket ägde tillämpning. Vad först beträffade ärenden av det förra slaget, framhåller styrelsen, talade givetvis åtskilliga skäl för deras överlämnande till styrelsen. Sålunda vore dessa ärenden ofta av brådslande natur. Framställningar om eftergifter uti ifrågavarande hänseende inkomme ej sällan så sent, att desamma ej kunde avgöras av Kungl. Maj:t till den tidpunkt, varifrån vederbörande önskat eftergifterna tillämpade. Genom en eventuell överflyttning skulle otvivelaktigt ett snabbare avgörande vara att förvänta. För en dylik överflyttning talade jämväl den omständigheten, att Kungl. Maj:t i redan förekomna fall så gott som undantagslöst följt styrelsens förslag. Även kunde anmärkas att, ehuru ansökningar om eftergifter enligt 16 § första stycket i lagen om arbetarskydd dittills förekommit ganska sparsamt, desamma, till följd av att övergångsbestämmelserna i lagen från och med den 1 januari 1918 komme att upphöra att gälla, med stor sannolikhet torde komma att ökas i antal och sålunda kunde bliva av viss betydelse för Kungl. Maj:ts arbetsbörd. Å andra sidan åter hade erfarenheten givit vid handen, att ifrågavarande ärenden ofta vore av den natur, att tvekan måste råda, huruvida bestämmelserna i 16 § första stycket å dem ägde tillämpning och eftergift sålunda i det särskilda fallet överhuvud kunde eller borde beviljas. Ärenden av dylik art vore ock, i synnerhet sedan tendenserna syntes gå i riktning mot avskaffande av allt nattarbete, av ganska stor principiell betydelse, varför starka skäl talade för att de borde kvarstanna hos Kungl. Maj:t. För egen del hade styrelsen efter övervägande av de skäl, som talade för och mot den ifrågasatta omflyttningen, i allt fall ansett sig böra föreslå, att ifrågavarande dispensfrågor skulle avgöras av Kungl. Maj:t, åtminstone tillsvidare

och intill dess en fastare praxis utvecklat sig ifråga om bedömandet av dylika spörsmål i allmänhet och särskilt av dem, som uppkomme i anledning av de nyssberörda övergångsbestämmelsernas trädande ur kraft.

Beträffande den grupp av ärenden däremot, vilka avsåges i andra stycket av 16 § samt i första stycket av 41 §, ville det, anser socialstyrelsen, synas, som om dessa ärenden utan tvekan borde kunna överlämnas till styrelsens avgörande. Gränsfall förekomme här ytterst sällan, och dessutom vore på hithörande arbetsområden arbetsförhållandena och därmed sammanhörande spörsmål från styrelsens sida vida lättare att överblicka och följa än vad fallet vore beträffande de arbetsområden, som berördes av stadgandet i första stycket av 16 §. Jämförde man i fråga om omfattningen nu omhandlade båda grupper av ärenden, visade det sig, att sist behandlade grupp representerade det ojämförligt större antalet till behandling förekommande fall. Denna grupp hade under år 1917 varit stadd i hastig tillväxt, och torde väl denna ökning komma att fortsätta ännu någon tid framåt. Komme hithörande ärendens handläggning att överflyttas på socialstyrelsen, skulle sålunda en avsevärd lättnad i statsrådets arbetsbörda vara att emotse, detta även om övriga till 16 § hänförliga dispensärendan fortfarande komme att handläggas i den ordning, som nu gällande bestämmelser föreskreve.

I åtskilliga författningar har avgörandet av vissa frågor förbehållits Kungl. Maj:t, där detta i själva verket lika väl och kanske naturligare bort kunna anförtros åt underordnad myndighet. Så torde vara fallet med vissa frågor, som enligt gällande lag angående arbetarskydd skola avgöras av Kungl. Maj:t. Väl synas, på sätt såväl av mig i mitt ovan nämnda betänkande som av socialstyrelsen framhållits, skäl tala för att till dylika frågor hänföra sådana, som angå eftergift jämlikt 16 § första stycket av nämnda lag från förbud att annorlunda än i överensstämmelse med föreskrifterna i 13 § mom. d. i samma lag använda minderårig till arbete. Sådana frågor torde nämligen kunna förväntas bli alla talrikare, och i redan förekomna fall lärer socialstyrelsens däri avgivna förslag nästan undantagslöst hava följts av Kungl. Maj:t; därtill kommer, att frågor av denna art kunna antagas bli hastigare avgjorda, därest deras behandling överflyttas till underordnad myndighet. Med hänsyn emellertid till vad socialstyrelsen i denna del av frågan anfört och då sådana ärenden ofta äga ganska stor principiell betydelse torde mitt förevarande förslag i ovanberörda betänkande för närvarande icke böra vidhållas, utan med frågan om

Departementets-
chefens.

avsedda ärendens överflyttande från behandling av Kungl. Maj:t i statsrådet anstå intill dess, med stöd av erfarenheten från behandlingen av det ökade materialet, en fastare praxis utbildat sig.

Vad åter angår ärenden om eftergift, jämlikt stadgandena i 16 § andra stycket och 41 § första stycket, från förbud att använda minderårig under viss ålder i arbete samt från föreskrifterna om skyldighet att avlämna intygsbok för minderårig, att göra anmälan om användande av minderårig i arbete eller om upphörande av användande av dylik arbetskraft och att företaga läkarbesiktning å minderårig, synas vägande skäl tala för överflyttande av behandlingen av dessa ärenden från Kungl. Maj:t i statsrådet till socialstyrelsen. På sätt styrelsen erinrat, ligga dylika ärenden inom ett jämförelsevis begränsat område; vidare torde de merendels ej beröra frågor av större principiell innebörd. Därtill kommer, att genom dessa ärendens överflyttning från Kungl. Maj:t i statsrådet någon lättnad i statsrådets arbetsbörda skulle vinnas. Givetvis bör emot socialstyrelsens beslut i dylik fråga finnas besvärsmätt; och synas besvären böra prövas av Kungl. Maj:t i statsrådet.

Departementschefen hemställde därefter, att Kungl. Maj:t behagade för det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål genom utdrag av protokollet inhämta lagrådets utlåtande över bifogade, nu föredragna förslag till lag om ändrad lydelse av 16 och 41 §§ i lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdde hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen lämna bifall.

Ur protokollet:

Conr. Falkenberg.

Förslag

till

lag om ändrad lydelse av 16 och 41 §§ i lagen den 29 juni 1912
om arbetarskydd.

Härigenom förordnas, att 16 och 41 §§ i lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd skola erhålla följande ändrade lydelse:

16 §.

Beträffande sådant arbete, som i 15 § angives och som av tekniska skäl måste oavbrutet fortgå såväl natt som dag eller tidvis måste forceras, må Konungen, i den mån så finnes av behovet påkallat, för minderårig av mankön, vilken fyllt sexton år, meddela eftergift från det i 13 § d) givna förbud utöver vad där medgives.

I fråga om arbete med vändning och stackning av torv eller annat därmed jämförligt lätt arbete, som bedrives i fria luften och icke regleras av samband med mekaniskt driven arbetsprocess, må yrkesinspektionens chefsmyndighet, om skäl därtill prövas föreligga, meddela eftergift såväl från de i 9 § andra stycket givna förbud som från stadgandena i 15 §.

41 §.

Vid meddelande av sådan eftergift, som avses i 16 § andra stycket, må yrkesinspektionens chefsmyndighet tillika, där så prövas skäligt, medgiva befrielse från iakttagande av föreskrifterna i 33 och 35 §§.

Konungen må i sådant fall, som avses i 17 §, föreskriva, att vad i 33—36 §§ stadgas i större eller mindre utsträckning skall äga tillämpning jämväl beträffande minderårig, som användes i annat arbete, än 15 § angiver.

Likaledes må Konungen föreskriva, att de i 30 och 37 §§ meddelade bestämmelser skola utsträckas till att gälla jämväl andra arbetsställen, än nämnda §§ avse.

Denna lag träder i kraft dagen efter den, då lagen, enligt därå meddelad uppgift, från trycket utkommit i Svensk författningssamling.

*Utdrag av protokollet, hållet i Kungl. Maj:ts lagråd torsdagen den
7 mars 1918.*

Närvarande:

Justitieråden GULLSTRAND,
VON SETH,
WEDBERG,
Regeringsrådet PLANTING-GYLLENBÅGA.

Enligt lagrådet tillhandakommet utdrag av protokollet över civil-
ärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 8 februari
1918, hade Kungl. Maj:t förordnat, att lagrådets utlåtande skulle för-
det i § 87 regeringsformen omförmälda ändamål inhämtas över upp-
rättat förslag till lag om ändrad lydelse av 16 och 41 §§ i lagen den
29 juni 1912 om arbetarskydd.

Förslaget, som finnes bilagt detta protokoll, föredrogs inför lag-
rådet av förste kanslisekreteraren T. E. Löfgren.

Lagrådet lämnade förslaget utan anmärkning.

Ur protokollet:

Erik Ölander.

*Utdrag av protokollet över civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 8 mars 1918.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern EDÉN,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena HELLNER,
Statsråden PETERSSON,
SCHOTTE,
PETRÉN,
NILSON,
LÖFGREN,
friherre PALMSTIERNA,
RYDÉN,
UNDÉN,
THORSSON.

Departementschefen, statsrådet Schotte anmälde lagrådets den 7 mars 1918 avgivna utlåtande över det den 8 nästlidne februari till lagrådet remitterade förslaget till lag om ändrad lydelse av 16 och 41 §§ i lagen den 29 juni 1912 om arbetarskydd; och hemställde föredraganden, att förslaget, som av lagrådet lämnats utan anmärkning, måtte jämlikt § 87 regeringsformen genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan täcktes Hans Maj:t Konungen förordna, att till riksdagen skulle avlätas proposition av den lydelse, bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Nils Adeltgren.